

Gondolatfutamok Kemsei István Utassy-díja elé

Kemsei István életműve a kortárs magyar irodalom utóbbi félszáz évének legjobbjai közé tartozik. Az Utassy Józsefről elnevezett díj odaítélése is jelzi, művei figyelmet és elismerést érdemelnek.

Kemsei az a költő, aki a részletek megfigyeléséből, az érzékletesen ábrázolt mozzanatokból képes megvilágítani létezésünk lényegét. A költészetét jellemző gondolatiság alapját mindig az élet szolgáltatja, elmélkedő lírai tablói az általános emberi és társadalmi viszonyaink egyszerű és bonyolult jelenségeinek konkrét tapasztalataiból formálódnak. Akkor is, amikor visszatekint, és a hagyományozott kultúrát a jelenünkhöz kapcsolja, és verssé konstruált beszéd- vagy levéltöredékekből építkezik. De számára egy utazás vagy piaclátogatás is alkalom arra, hogy a történelmet a világ törvényszerűségei szabta keretben szemlélje, olyan egyetemességből, amelyben a kutatható és felfogható értékek igazsága mutatkozik meg. Az (ön)íroniától sem mentes látásmódja olyannak mutatja világunkat, amilyen. A maga szépségében és torzulásaiban is hitelesen, változásait folyamatosan észlelve, hasonlítva, minősítve. Csak a rajtunk kívül álló dolgok kényszerét fogadja el, ami azzal is jár, hogy mer lemondani a megismerés mindenhatóságáról. Belátja mulandóságunk természetességét, ami bár lehet fájdalmas kudarc, de mégis az emberi méltóság alapját jelenti.

Emiatt lett ő egyszerre mesterem és pótapám. Első találkozásunk az Írószövetség éttermében történt, még egyetemre jártunk. Szegedről érkeztünk éppen Sütő Csaba Andrással, és odamentünk az asztalhoz, ahol Deák Lászlóval morgolódtak éppen valamin. Az akkor megjelent második kötetemet Deák Laci adta a kezébe, mire barátságosan karcos hangján, jókedvűen zsörtölődve, hogy *az öreg költőkkel már nem is törődnek a fiatalok, nem tartják érdemesnek őket arra, hogy megmutassák a dolgaikat, véleményt kérjenek*, nyilvánvalóan elérte, hogy felszaladjak neki is egy példányért a FISZ irodájába.

SZALAI ZSOLT (1979) költő, kritikus, az Ambroozia szerkesztője, az AmbrooBook Kiadó ügyvezetője, a Rómer Flóris Művészeti és Történelmi Múzeum munkatársa. Legutóbbi verseskötete: *Gyökeres ház* (2021).

A legközelebbi találkozásunkkor azzal fogadott, hogy ilyen kócos kötetet rég olvasott, értette és kedvelte azt a nyelvi és gondolati játékosságot, ami akkoriban jellemezte a verseimet. Kritikát is írt a kötetéről, amelyben a boldog költő titulusát kaptam meg, de aztán megtudtam tőle személyesen, mindez csak ideiglenes, fogok én még szenvedni. És talán amire a leginkább emlékezem az intelmeiből az, amikor kijelentette, hogy az irodalmi pálya hosszútávfutás, nem az a fontos, hogy jövőre is megjelenjen egy köteted, hanem hogy, tudod-e évtizedeken át csinálni. Akkor néhány éve hagytam abba az atlétikát, talán emiatt is – négyszázas futóként, aki végigszenvedte a tíz kilométert a mezei futó OB-n – ez különösen megmaradt, de látva az azóta eltelt másfél évtizedet, az igazsága is bebizonyosodott. Nem csak a vírus, betegségek okoznak veszteséget az irodalomnak, hanem a mindennapi élet is; pályatársak tűnnek el, mert megtörik, elfogy a lendületük.

A *Zsánerképek az autóbuzsion* című kötetét olvastam tőle először, aztán jött sorban a többi, és amikor megtudta, hogy a *Szépirodalmi Figyelő* felkérésére egy portrét írok róla, elküldte a róla szóló írásokat is, köztük Határ Győző Szabad Európa rádióban elhangzott kritikájának lejegyzett szövegét, amelynek egy-két megállapításához kommentárt is fűzött, ami tovább fokozta azt az élményt, hogy milyen nagyszerű társaságba kerültem. Beszélgetéseink alkalmával az általam addig olvasott szerzők egyszerre az asztaltársaságban jelenlevő alakokká váltak. A Weöresről, Kormosról, Parancsról, Marsallról, Kálnokyról mesélt anekdotákat hallgatva irigykedtem, de egyben beavatottnak éreztem magam. Ahogy a rengeteg alapos kritikája és tanulmánya is jelzi, hogy mennyire odafigyelően fordul az irodalom felé, úgy közvetíti ezt a tudást és szemléletet minden pillanatában. Még akkor is, amikor szinte remeteséget fogadva jár a Dunára, amelyről szintén csodálatos írások születtek, születnek, versek és prózák egyaránt.

Barátként láttam nehezen feldolgozható veszteségeit, kiadóként örülhettem egy-egy újabb, szerinte mindig utolsó kéziratának. A most megjelenő *Éjszakai kertész* versei is a világ fény- és árnyjátékainak természetességéről tanúskodnak. Jó látni, milyen örömmel és izgalommal vegyesen éli meg egy-egy új kötete bemutatóját pályatársai és volt tanítványai körében, és hogy mekkora szeretettel és tisztelettel fordulnak felé. Kívánom, hogy még sok ilyenben legyen része, amíg csak lehet, folytatódjanak az egyéni sors vagy a történelem példáit reflexívvé, átjárhatóvá tevő költészetének gondolatfutamai.